

ความสัมพันธ์ทางความหมายของคำหลายหน้าที่

คำจำกัดความของ ความหมาย

ชาลส์ คาร์เพนเตอร์ ฟรีส¹ ได้แบ่งความหมายเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความหมายประจำคำ²
2. ความหมายทางโครงสร้าง³

ความหมายประจำคำ คือความหมายโดยทั่วไป ของคำแต่ละคำ ซึ่งเป็นความหมายที่มีอยู่ในพจนานุกรม เช่น

คำว่า พ่อ เป็นคำนาม หมายถึง "ชายผู้ให้กำเนิดแก่ลูก"

คำว่า ให้ เป็นคำกริยา หมายถึง "มอบ, สละ, อนุญาต"

คำว่า เงิน เป็นคำนาม หมายถึง "วัตถุที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย"

คำว่า เด็ก เป็นคำนาม หมายถึง "คนที่มีอายุน้อย" เป็นต้น

ความหมายของคำแต่ละคำเหล่านี้ ถือเป็น ความหมายประจำคำ

ความหมายทางโครงสร้าง คือความหมายที่เป็นแบบ⁴ เกิดขึ้นจากการเรียงคำตั้งแต่ 2 คำ ขึ้นไป เข้าเป็นประโยค ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ

¹ Charles Carpenter Fries, The Structure of English, An Introduction to the Construction of English Sentences (New York: Harcourt, Brace and Company, 1952) pp. 55-56.

² ความหมายประจำคำ ตรงกับคำศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า lexical meaning.

³ ความหมายทางโครงสร้าง ตรงกับคำศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า structural meaning.

⁴ แบบ ตรงกับคำศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า pattern.

1. ความหมายที่เป็นแบบของความเกี่ยวข้องของคำที่เรียงกัน ตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป
เขาเป็นประโยค เช่น

ประโยคว่า

ลูก หกลม

มีความหมายว่า ลูก เป็นผู้แสดงอาการ หกลม

หกลม เป็นอาการที่ ลูก เป็นผู้แสดง

ฉะนั้น ความหมายทางโครงสร้างในที่นี้คือ คำหนึ่ง (ลูก) เป็นผู้แสดงอาการ
อีกคำหนึ่ง (หกลม) เป็นอาการที่ผู้นั้นแสดง

หรือประโยคว่า

น้อง กิน ข้าว

มีความหมายว่า น้อง เป็นผู้แสดงอาการ กิน

กิน เป็นอาการที่ น้อง แสดง

ข้าว เป็นสิ่งที่รับการแสดงอาการ กิน โดยตรง

ฉะนั้น ความหมายทางโครงสร้างในที่นี้ คือ คำหนึ่ง (น้อง) เป็นผู้แสดงอาการ
คำหนึ่ง (กิน) เป็นอาการที่ผู้นั้นแสดง และอีกคำหนึ่ง (ข้าว) เป็นสิ่งที่รับการแสดงอาการ
นั้นโดยตรง

หรือประโยคว่า

พ่อ ให้ เงิน เด็ก

มีความหมายว่า พ่อ เป็นผู้แสดงอาการ ให้

ให้ เป็นอาการที่ พ่อ แสดง

เงิน เป็นสิ่งที่รับการแสดงอาการ ให้ โดยตรง

เด็ก เป็นผู้รับการแสดงอาการ ให้ รองจาก เงิน

ฉะนั้น ความหมายทางโครงสร้างในที่นี้ คือคำหนึ่ง (พ่อ) เป็นผู้แสดงอาการ
คำหนึ่ง (ให้) เป็นอาการที่ผู้นั้นแสดง คำหนึ่ง (เงิน) เป็นสิ่งที่รับการแสดงอาการนั้น

โดยตรง และอีกคำหนึ่ง (เด็ก) เป็นผู้รับการแสดงอาการนั้นร้องลงไป

2. ความหมายที่เป็นแบบของความหมายรวม ๆ ของทั้งประโยค เป็นต้นว่า
ความหมายแบบบอกเล่า แบบคำถาม แบบขอร้อง เช่น ประโยคว่า

ลูก ทกลม
น้อง กิน ข้าว
พอ ให้ เงิน เด็ก

ประโยคเหล่านี้ ถือว่ามีความหมายเป็นแบบบอกเล่า
หรือประโยค

ใคร ทกลม
น้อง กิน อะไร
พอ ให้ เงิน ใคร

ประโยคเหล่านี้ถือว่า มีความหมายเป็นแบบคำถาม

หรือประโยค
ช่วยหยิบนมให้หน่อย
กรุณาตรวจการบ้านให้ด้วย

ประโยคเหล่านี้ ถือว่า มีความหมายเป็นแบบขอร้อง

ในการวิจัยความสัมพันธ์ทางความหมายของคำหลายหน้าทีนั้น ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
จะถือหลักว่า

1. ความหมายประจำคำ ของคำหลายหน้าที่ เมื่อทำหน้าที่คนละอย่าง จะถือว่า
เหมือนกัน ถ้าเราสามารถจะนำคำแปล¹ 1 อย่างเดียวกันมาใช้แทนคำนั้น ๆ เมื่อทำหน้าที่

¹ คำแปล ในที่นี้หมายถึงคำจำกัดความที่ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

ต่างกันได้

ตัวอย่าง คำว่า โกรธ เมื่อทำหน้าที่ 2 อย่าง คือ

ก. พอ โกรธ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

ข. พอ โกรธ ลูก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)

คำแปลของคำว่า โกรธ ในตัวอย่าง ก. และ ข. คือ "ขุ่นเคือง" และคำแปลนี้ จะแทนคำว่า โกรธ ทั้งในตัวอย่าง ก. และ ข. ได้ ดังนี้

ก. พอ ขุ่นเคือง แล้ว

ข. พอ ขุ่นเคือง ลูก แล้ว

ด้วยเหตุนี้ จึงถือว่า ความหมายประจำคำของคำว่า โกรธ ใน 2 กรณีนี้ เหมือนกัน คือ หมายถึง "ขุ่นเคือง" เช่นเดียวกัน

② ความหมายประจำคำของคำหลายหน้าที่ เมื่อทำหน้าที่คนละอย่างจะถือว่าไม่เหมือนกัน ถ้าเราไม่สามารถนำคำแปลอย่างเดียวกันมาใช้แทนคำนั้น ๆ เมื่อทำหน้าที่ต่างกันได้

ตัวอย่าง คำว่า ไซ เมื่อทำหน้าที่ 2 อย่าง คือ

ก. ไซ แหก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)

ข. แม่ไก่ ไซ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

คำแปลของคำว่า ไซ ในตัวอย่าง ก. คือ "ฟองสัตว์" คำแปลนี้จะแทนคำว่า ไซ ในตัวอย่าง ข. ไม่ได้ ดังนี้

ก. ฟองสัตว์ แหก แล้ว

ข. *แม่ไก่ ฟองสัตว์ แล้ว

¹ *เครื่องหมายนี้ใช้กำกับประโยคที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย ดูคำอธิบายใน บทที่ 1

ตัวอย่าง ข. เป็นประโยคที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย

คำแปลของคำว่า ไซ ในตัวอย่าง ข. คือ "ตกฟอง" คำแปลนี้จะแทนคำว่า ไซ ในตัวอย่าง ก. ไม่ได้ ดังนี้

ก. * ตกฟอง แยก แลว

ข. แม่ไก่ ตกฟอง แลว

ตัวอย่าง ก. เป็นประโยคที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย

ดูยเหตุนี้ จึงถือว่าความหมายประจำคำของคำว่า ไซ ในกรณีนี้ ไม่เหมือนกัน คือในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ฟองสัตว์" และในตัวอย่าง ข. หมายถึงอาการ "ตกฟอง"

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าคำหลายหน้าศัพท์ประเภทนี้ เมื่อทำหน้าที่คนละอย่าง จะมีความหมายประจำคำไม่เหมือนกันก็จริง แต่ยังมี ความหมายที่เกี่ยวข้องกันอยู่ เราจึงถือว่า เป็นคำคำเดียว¹ ที่สามารถทำหน้าที่ได้หลายอย่าง เช่น คำว่า ไซ ในตัวอย่าง ก. และ ข. ข้างบนนี้ มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน คือในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ฟองสัตว์" และในตัวอย่าง ข. หมายถึงอาการ "ตกฟอง" แต่คำ ไซ ใน 2 กรณีนี้ มีความหมายประจำคำที่เกี่ยวข้องกัน คือเมื่อสัตว์แสดงอาการ "ตกฟอง" แล้วก็จะ มี "ฟองสัตว์" ออกมา

¹ ดูเหตุผลที่ถือว่า คำหลายหน้าที่เป็นคำคำเดียว ในบทที่ 3 ตอนที่ 1

การแบ่งประเภทของคำหลายหน้าที่ตามลักษณะความสัมพันธ์ทางความหมาย

คำหลายหน้าที่ ในหมวดต่าง ๆ ดังกล่าวไว้ในบทที่ 3 อาจแบ่งเป็นประเภทตามความสัมพันธ์ทางความหมายประจำคำ ได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เมื่อทำหน้าที่ต่างกัน (คือทำหน้าที่คนละอย่างในคนละประโยค) จะมีความหมายประจำคำเหมือนกัน

ตัวอย่าง คำว่า โกรธ ในหมวด คำกริยาอาการ-กริยากรรม

ก. พอ โกรธ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

ข. พอ โกรธ ลูก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)

ในที่นี้ เราอาจจะใช้คำ "ซุนเคื่อง" แทนคำ โกรธ ได้ทั้ง 2 กรณี จึงถือว่า คำว่า โกรธ ใน 2 หน้าที่นี้มีความหมายประจำคำเหมือนกัน¹ คือหมายถึง "ซุนเคื่อง"

ประเภทที่ 2 เมื่อทำหน้าที่ต่างกัน จะมีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน แต่ เกี่ยวข้องกัน

ตัวอย่าง คำว่า ไซ ในหมวด คำนาม-กริยากรรม

ก. ไซ แตก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)

ข. แม่ไก่ ไซ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

ในที่นี้เราใช้คำ "ฟองสัตว์" แทนคำ ไซ ในตัวอย่าง ก. ได้ทั้งเดียว และใช้คำ "ตกฟอง" แทนคำ ไซ ในตัวอย่าง ข. ได้ทั้งเดียว จึงถือว่า คำว่า ไซ ใน 2 หน้าที่นี้ มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน² คือคำ ไซ ในตัวอย่าง ก. หมายถึง

¹ ดูวิธีทดสอบว่า คำหลายหน้าที่ มีความหมายประจำคำ เหมือนกัน ในหน้า 63-64

² ดูวิธีทดสอบว่า คำหลายหน้าที่ มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน ในหน้า 64-65

"ฟองสั้ว" และคำ ไซ ในตัวอย่าง จ. หมายถึงอาการ "ตกฟอง"

คำหลายคำที่มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน แต่เกี่ยวข้องกัน ประเภนี้ อาจจะแบ่งเป็นประเภทย่อยได้ 2 ประเภท คือ

2. ก. ประเภทย่อยที่สามารถอธิบายได้ว่า ความหมายประจำคำเกี่ยวข้องกันอย่างไร แต่ยากที่จะอธิบายว่ามีความหมายรวมกันอย่างไร เช่น คำว่า ไซ ในตัวอย่าง ก. และ จ. ข้างบนนี้ มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน คือในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ฟองสั้ว" และในตัวอย่าง จ. หมายถึง อาการ "ตกฟอง" แต่คำ ไซ ใน 2 กรณีนี้ มีความหมายประจำคำที่เกี่ยวข้องกัน คือเมื่อสั้วแสดงอาการ "ตกฟอง" แล้วก็จะมีการ "ฟองสั้ว" ออกมา

2. ข. ประเภทย่อยที่ยากที่จะอธิบายว่า ความหมายประจำคำเกี่ยวข้องกันอย่างไร แต่อธิบายได้ว่า มีความหมายรวมกันอย่างไร

ตัวอย่าง คำว่า โต ในหมวดคำคุณศัพท์-บุพบท

ก. บ้าน โต นิยมทำนากันมาก (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

ข. รองเท้า คงอยู่ โต คู่ (ปรากฏในตำแหน่งคำบุพบท)

ความหมายประจำคำของคำ โต ในตัวอย่าง ก. และ ข. ไม่เหมือนกัน คือในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ข้างล่าง เมืองต่ำ" และในตัวอย่าง ข. หมายถึง "สำหรับต่อคำแสดงพื้นที่เบื้องต่ำ"

คำว่า โต ใน 2 กรณีนี้ ยากที่จะอธิบายว่า มีความหมายประจำคำเกี่ยวข้องกันอย่างไร แต่เราทราบว่า คำ โต ใน 2 กรณีดังกล่าว มีความหมายรวมกันที่ "เมืองต่ำ"

ความสัมพันธ์ของความหมายประจำคำทั้ง 2 ประเภท ดังกล่าว อาจแบ่งเป็นชนิดต่าง ๆ ได้อีก ดังนี้

ประเภทที่ 1 คำหลายหน้าที่ ซึ่งมีความหมายประจำคำเหมือนกัน¹ อาจแบ่งเป็นชนิดต่าง ๆ ตามความแตกต่างของความหมายทางโครงสร้าง แบบที่ 1 (คือแบบความเกี่ยวของของคำที่เรียงกัน ตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป เข้าเป็นประโยค)² ได้เป็น 4 ชนิด คือ

1.1 เมื่อทำหน้าที่ต่างกัน จะมีความหมายทางโครงสร้างในส่วนที่สัมพันธ์กับคำในตำแหน่งประธานเหมือนกัน คือคำที่ปรากฏในตำแหน่งประธาน³ เป็นผู้แสดงอาการทั้ง 2 หน้าที่

1.1.1. คำกริยากรรม-กริยากรรม

ตัวอย่าง คำว่า โกรธ

ก. พอ โกรธ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

ข. พอ โกรธ ลูก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

คำ โกรธ ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ หมายถึงอาการ "ขุ่นเคือง" เหมือนกัน

¹ คำหลายหน้าที่ประเภทนี้ ได้แก่คำที่ทำหน้าที่เป็นกริยากรรม คำกริยากรรม คำกริยาวิกรรม คำกริยาวิเศษณ์ และคำคุณศัพท์

² ดูคำอธิบายเรื่อง ความหมายทางโครงสร้าง แบบที่ 1 ในหน้า 62-63

³ ดูคำอธิบายเรื่อง หน่วยประธาน ในบทที่ 2

ตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประชาน (คือ พอ) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ โกรธ)¹ จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ประชาน (พอ) แสดงอาการ (โกรธ) ทั้ง 2 หน้า

คำประเภท 1.1.1 เทพที่พบมี 132 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวกหน้า 269)

1.1.2 คำกริยากรรม-กริยาวิกรรม

ตัวอย่าง คำว่า พรหม

ก. พระ พรหม นำนมต อยู่ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

ข. พระ กาลัง พรหม นำนมต ลูกศิษย์ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิกรรม)

คำ พรหม ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ หมายถึงอาการ "ประโปรยควยนำ" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประชาน (คือ พระ) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ พรหม) ด้วยกรรมตรง² (คือ นำนมต)³ จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ประชาน (พระ) แสดงอาการ (พรหม) ด้วยกรรมตรง (นำนมต) ทั้ง 2 หน้า

คำประเภท 1.1.2 เทพที่พบมี 37 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 283)

¹ ตัวอย่าง ข. มีความหมายทางโครงสร้างแตกต่างจากตัวอย่าง ก. คือ ตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประชาน แสดงอาการอย่างหนึ่ง ตอกรรมตรง (คือ ลูก)

² ดูคำอธิบายเรื่อง หน่วยกรรมตรง ในบทที่ 2

³ ตัวอย่าง ข. มีความหมายทางโครงสร้างแตกต่างจากตัวอย่าง ก. คือตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประชาน แสดงอาการอย่างหนึ่ง ด้วยกรรมตรง ตอกรรมรอง (คือ ลูกศิษย์)

1.2 เมื่อทำหน้าที่ต่างกัน จะมีความหมายทางโครงสร้างในส่วนที่สัมพันธ์กับคำในตำแหน่งประธานต่างกัน คือ คำในตำแหน่งประธานของประโยคหนึ่ง แสดงเน้นถึงสิ่งที่ต้องการจะกล่าวถึงว่า ได้รับการแสดงอาการอย่างหนึ่ง (โดยไม่มีผู้แสดงอาการนั้นก็ได้) ส่วนคำในตำแหน่งประธานของอีกประโยคหนึ่ง เป็นผู้แสดงอาการนั้น

1.2.1 คำกริยากรรม-กริยากรรม

ตัวอย่าง คำว่า กวาด

ก. บ้าน กวาด แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

ข. คนใช้ กวาด บ้าน แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

คำ กวาด ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ หมายถึงอาการ "ทำให้เตียน" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. มีความหมายทางโครงสร้างแสดงเน้นถึงสิ่งหนึ่งที่ต้องการจะกล่าวถึง (คือ บ้าน) ว่าได้รับการแสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ กวาด) โดยไม่กล่าวถึงผู้ที่แสดงอาการนั้น¹ และตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประธาน (คือ คนใช้) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ กวาด) ต่อกรรมตรง (คือ บ้าน)

คำประเภท 1.2.1 เท่าที่พบมี 331 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 287)

1.2.2 คำกริยากรรม-กริยาทวิกรรม

ตัวอย่าง คำว่า รด

ก. ต้นไม้ รด น้ำ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

ข. คนสวน รด น้ำ ต้นไม้ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาทวิกรรม)

¹ ตัวอย่าง ก. ละผู้แสดงอาการไว้ ในฐานที่เข้าใจ เพื่อจะเน้นสิ่งที่ได้รับการแสดงอาการให้เห็นเด่นชัด จึงกล่าวถึงคำนั้น (คือ บ้าน) ไว้ในตำแหน่งประธาน แต่ไม่ใช่สิ่งที่แสดงอาการ (คือ กวาด)

คำ รด ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ หมายถึงอาการ "เทราดหรือสาคน้ำเพื่อให้เปียกชุ่ม" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. มีความหมายทางโครงสร้าง แสดงเน้นถึงสิ่งหนึ่งที่ต้องการจะกล่าวถึง (คือ ต้นไม้) ว่าได้รับการแสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ รด) ด้วยกรรมตรง (คือ น้ำ) โดยไม่กล่าวถึงผู้ที่แสดงอาการนั้น¹ และตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประธาน (คือ คนสวน) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ รด) ด้วยกรรมตรง (คือ น้ำ) ตอกรรมรอง² (คือ ต้นไม้)

คำประเภท 1.2.2 เท่าที่พบมี 3 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 321)

1.2.3 คำกริยาอาการ - กริยาสกรรม - กริยาทวิกรรม

ตัวอย่าง คำว่า เติม

ก. น้ำมัน รด เติม แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)

ข. รด เติม น้ำมัน แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)

ค. พอ เติม น้ำมัน รด แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาทวิกรรม)

คำ เติม ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำ หมายถึงอาการ "เพิ่ม, แถมให้" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. มีความหมายทางโครงสร้าง แสดงเน้นถึงสิ่งหนึ่งที่ต้องการจะกล่าวถึง (คือ น้ำมัน) ว่าได้รับการแสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ เติม) ตัวอย่าง ข. มีความ

¹ ตัวอย่าง ก. ละผู้แสดงอาการไว้ในฐานที่เข้าใจ เพื่อจะเน้นสิ่งที่ได้รับการแสดงอาการให้เห็นเด่นชัด จึงกล่าวถึงคำนั้น (คือ ต้นไม้) ไว้ในตำแหน่งประธาน แต่ไม่ใช้สิ่งที่แสดงอาการ (คือ รด)

² ดูคำอธิบายเรื่อง หนอยกรรมรอง ในบทที่ 2.

หมายเหตุ ประชาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการจะกล่าวถึง (คือ รณ) ได้รับความแสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ เติม) ด้วยกรรมตรง (คือ น้ำมัน) โดยไม่กล่าวถึงผู้ที่แสดงอาการนั้น และตัวอย่าง ก. มีความหมายว่า ประชาน (คือ พอ) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ เติม) ด้วยกรรมตรง (คือ น้ำมัน) ตอกรรมรอง (คือ รณ)

คำประเภท 1-2.3 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 34 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 241)

1.3 เมื่อทำหน้าที่ต่างกัน จะมีความหมายทางโครงสร้างในส่วนที่สัมพันธ์กับคำในตำแหน่งประธานต่างกัน คือในแบบหนึ่ง จะบอกสภาพของประธาน และอีกแบบหนึ่งจะบอกสภาพของอาการที่ประธานแสดง

1.3.1 คำกริยากรรม-กริยาวิเศษณ์

ตัวอย่าง คำว่า ช้า

ก. นิด ช้า อยู่แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

ข. นิด เคิน ช้า (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์)

คำ ช้า ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ หมายถึง "นานไม่เร็ว, ไม่ไว" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประชาน (คือ นิด) มีสภาพอย่างหนึ่ง (คือ ช้า) ส่วนตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประชาน (คือ นิด) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ เคิน) ที่มีสภาพอย่างหนึ่ง (คือ ช้า)

คำประเภท 1.3.1 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 9 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 210)

¹ ตัวอย่าง ก. และ ข. ละผู้แสดงอาการไว้ในฐานที่เข้าใจ เพื่อจะเน้นสิ่งที่ได้รับการแสดงอาการให้เห็นเด่นชัด จึงกล่าวถึงคำนั้น (ตัวอย่าง ก. เน้นคำ น้ำมัน รณ, ตัวอย่าง ข. เน้นคำ รณ) ไว้ ในตำแหน่งประธาน แต่ไม่ใช่สิ่งที่แสดงอาการ (คือ เติม).

1.3.2 คำกริยาอาการ-กริยากรรม-กริยาวิเศษณ์

ตัวอย่าง คำว่า จุ

ก. โอง คง จะ จุ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)

ข. โอง คง จะ จุ น้ำ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

ค. เด็ก กิน จุ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์)

คำ จุ ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำ หมายถึง "พอ, เต็ม, มาก" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประธาน (คือ โอง) มีสภาพอย่างหนึ่ง (คือ จุ)¹ ส่วนตัวอย่าง ค. มีความหมายว่า ประธาน (คือ เด็ก) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ กิน) ที่มีสภาพอย่างหนึ่ง (คือ จุ)

คำประเภท 1.3.3^(ก) ทั้งหมด เท่าที่พบมี 1 คำ คือ คำว่า จุ

1.3.3 คำกริยาวิเศษณ์-คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า คววน

ก. จดหมาย ตอง สง คววน (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์)

ข. รถ คววน สาย ใต้ เพิ่ง มาถึง กรุง เทพา (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

คำว่า คววน ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ หมายถึง "รีบเร่ง, รวดเร็ว" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ข. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประธาน (คือ รถ) มีสภาพอย่างหนึ่ง (คือ คววน) ส่วนตัวอย่าง ก. มีความหมายว่า ประธาน (คือ จดหมาย) ได้รับการ

¹ ตัวอย่าง ข. มีความหมายทางโครงสร้างแตกต่างจากตัวอย่าง ก. คือตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประธานมีสภาพอย่างหนึ่ง, ควบกรรตรง (คือ น้ำ)

แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ ส่ง) ที่มีสภาพอย่างหนึ่ง (คือ ควน)

คำประเภท 1.3.1 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 3 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก
หน้า 209)

1.3.4 คำกริยาอาการ-กริยาวิเศษณ์-คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า คั่ง

- ก. วิหุ คั่ง แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)
- ข. นอง คง พุด คั่ง (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์)
- ค. เสียงวิหุ คั่ง คงหนวกหู คนไซ้ (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

คำ คั่ง ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำ หมายถึง
"บังเกิดเสียงขึ้น" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. และ ค. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประธาน (คือ วิหุ หรือ
เสียงวิหุ) มีสภาพอย่างหนึ่ง (คือ คั่ง) ส่วนตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประธาน
(คือ นอง) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ พุด) ที่มีสภาพอย่างหนึ่ง (คือ คั่ง)

คำประเภท 1.3.4 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 10 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก
หน้า 247)

1.3.5 คำกริยาอาการ-กริยากรรม-กริยาวิเศษณ์-คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า แกง

- ก. จิม แกง อยู่แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)
- ข. จิม คง แกง ภาษาไทย (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- ค. จิม คง เรียน แกง (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์)
- ง. เด็ก แกง มักใครางวัล (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

จะเห็นว่า คำ แกง ในตัวอย่าง ก. ข. ค. และ ง. มีความหมายประจำคำ
หมายถึง "กล่า, เขมแข็ง, เชี่ยวชาญ" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. ข. และ ง. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประชาน (ตัวอย่าง ก. และ ข. คือ จับ ตัวอย่าง ง. คือ เด็ก) มีสภาพอย่างหนึ่ง (คือ เก่ง)¹ ส่วนตัวอย่าง ค. มีความหมายว่า ประชาน (คือ จับ) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ เรียน) ที่มีสภาพอย่างหนึ่ง (คือ เก่ง)

คำประเภท 1.3.5 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 15 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 259)

1.4 เมื่อทำหน้าที่ต่างกัน จะมีความหมายทางโครงสร้างในส่วนที่สัมพันธ์กับคำในตำแหน่งประธานต่างกัน คือในแบบหนึ่งจะบอกอาการของประธาน และในอีกแบบหนึ่งจะบอกลักษณะของประธาน

1.4.1 คำกริยาอาการ-คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า เกร

ก. ลูก เกร แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)

ข. ลูก เกร ไม่น่ารัก (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

คำ เกร ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ หมายถึง "เกะกะ, ระราน" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประชาน (คือ ลูก) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ เกร) ส่วนตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประชาน (คือ ลูก) มีลักษณะอย่างหนึ่ง (คือ เกร)

คำประเภท 1.4.1 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 240 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 169)

¹ ตัวอย่าง ข. มีความหมายทางโครงสร้างแตกต่างจากตัวอย่าง ก. คือตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประชาน มีสภาพอย่างหนึ่ง ในกรรมตรง (คือ ภาษาไทย)

1.4.2 คำกริยากรรม-คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า จารึก

- ก. ช่าง ก่อตั้ง จารึก ชื่อ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- ข. ศิลปิน จารึก แฉกใหม่ เพิ่ง ชุบหม (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

คำ จารึก ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ หมายถึง "เขียนรอยลึกเป็นตัวอักษรบนแผ่นศิลาหรือโลหะ" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประธาน (คือ ช่าง) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ จารึก) เป็นกรรมตรง (คือ ชื่อ) ส่วนตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประธาน (คือ ศิลปิน) มีลักษณะอย่างหนึ่ง (คือ จารึก)

คำประเภท 1.4.2 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 161 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 190)

1.4.3 คำกริยากรรม-กริยากรรม-คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า ชู

- ก. สุนัข ชู แฉก (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- ข. สุนัข ก่อตั้ง ชู แฉก (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- ค. เสียง ชู ของสุนัข นกฉวามาก (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

คำว่า ชู ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำ หมายถึง "ทวาด, คำราม" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประธาน (คือ สุนัข) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ ชู)¹ ส่วนตัวอย่าง ค. มีความหมายว่า ประธาน

¹ ตัวอย่าง ข. มีความหมายทางโครงสร้างแตกต่างจากตัวอย่าง ก. คือตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประธานแสดงอาการอย่างหนึ่ง ต่อกรรมตรง (คือ แฉก).

(คือ เสียงของสุนัข) มีลักษณะอย่างหนึ่ง (คือ ขู)

คำประเภท 1.4.3 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 78 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก
หน้า 228)

1.4.4 คำกริยากรรม-กริยาทวิกรรม-คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า ถาม

- ก. นักเรียน กำลัง ถาม ครู (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- ข. นักเรียน กำลัง ถาม ปัญหา ครู (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาทวิกรรม)
- ค. คำถาม ของเธอ ฟังไม่เข้าใจ (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

คำ ถาม ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำ หมายถึง "พูด
เพื่อรับคำตอบ" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประธาน (คือ นักเรียน)
แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ ถาม) ส่วนตัวอย่าง ค. มีความหมายว่า ประธาน (คือ คำ)
มีลักษณะอย่างหนึ่ง (คือ ถาม)

คำประเภท 1.4.4 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 13 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก
หน้า 229)

1.4.5 คำกริยากรรม-กริยากรรม-กริยาทวิกรรม-คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า โกง

- ก. พ่อโกง โกง แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- ข. พ่อโกง เงิน แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

1 ตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายทางโครงสร้างแตกต่างกัน คือ ตัวอย่าง
ก. มีความหมายว่า ประธาน แสดงอาการอย่างหนึ่ง โกง ตรง (คือ ครู) ส่วนตัวอย่าง
ข. มีความหมายว่า ประธานแสดงอาการอย่างหนึ่ง ในกรรมตรง (คือ ปัญหา) โกง ตรง
(คือ ครู).

ค. พอค้า โกง เงิน แม่ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิกรรม)

ง. คน โกง ไม่มีใครชอบ (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

คำ โกง ในตัวอย่าง ก. ข. ค. และ ง. มีความหมายประจำคำ หมายถึง "คิดคด, ฉ้อ" เหมือนกัน

ตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประธาน (คือ พอค้า) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ โกง)¹ ส่วนตัวอย่าง ง. มีความหมายว่า ประธาน (คือ คน) มีลักษณะอย่างหนึ่ง (คือ โกง)

คำประเภท 1.4.5 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 19 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 255)

1.4.6 คำกริยาสกรรม-กริยาวิกรรม-กริยาวิเศษณ์-คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า ซุบซิบ

ก. เด็ก ซุบซิบ ความลับ อยู่ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)

ข. เด็ก กำลัง ซุบซิบ ความลับ เพื่อน (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิกรรม)

ค. เด็ก กำลัง พูดย ซุบซิบ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์)

ง. เสียง ซุบซิบ ของน้องดังเกินไป (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

คำ ซุบซิบ ในตัวอย่าง ก. ข. ค. และ ง. มีความหมายประจำคำ หมายถึง "พูดเบา ๆ ไม่ให้คนอื่นได้ยิน" เหมือนกัน

¹ ตัวอย่าง ข. มีความหมายทางโครงสร้างแตกต่างจากตัวอย่าง ก. คือตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประธาน แสดงอาการอย่างหนึ่ง ในกรรมตรง (คือ เงิน) และตัวอย่าง ค. มีความหมายทางโครงสร้างแตกต่างจากตัวอย่าง ข. คือ ตัวอย่าง ค. มีความหมายว่า ประธาน แสดงอาการอย่างหนึ่ง ในกรรมตรง ต่อกรรมรอง (คือ แม่)

ตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายทางโครงสร้างว่า ประธาน (คือ เด็ก) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ ซุบซิบ) เกี่ยวกับกรรมตรง (คือ ความลับ)¹ และตัวอย่าง ค. มีความหมายว่า ประธาน (คือ เด็ก) แสดงอาการอย่างหนึ่ง (คือ พูด) ที่มีสภาพอย่างหนึ่ง (คือ ซุบซิบ) ส่วนตัวอย่าง ง. มีความหมายว่า ประธาน (คือ เสียง-ของน้อง) มีลักษณะอย่างหนึ่ง (คือ ซุบซิบ)

คำประเภท 1.4.6 ทั้งหมด พบมี 4 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 263)

ประเภทที่ 2 คำหลายหน้าที่ ซึ่งมีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน² แต่เกี่ยวข้องกัน อาจจะแบ่งเป็นประเภทย่อยได้ 2 ประเภท คือ

2.ก. ประเภทย่อยที่สามารถอธิบายได้ว่า ความหมายประจำคำเกี่ยวข้องกันอย่างไร แต่ยากที่จะอธิบายว่ามีความหมายรวมกันอย่างไร

2.ข. ประเภทย่อยที่ยากที่จะอธิบายว่า ความหมายประจำคำเกี่ยวข้องกันอย่างไร แต่อธิบายได้ว่ามีความหมายรวมกันอย่างไร

¹ ตัวอย่าง ข. มีความหมายทางโครงสร้างแตกต่างจากตัวอย่าง ก. คือ ตัวอย่าง ข. มีความหมายว่า ประธาน แสดงอาการอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับกรรมตรง ต่อกรรมรอง (คือ เพื่อน)

² คำหลายหน้าที่ประเภทนี้ ได้แก่คำที่ทำหน้าที่เป็น คำนาม, คำลักษณะนาม, คำกริยาอาการ, กริยากรรม, คำกริยาทวิกรรม, คำคุณศัพท์, คำกริยาวิเศษณ์, คำบุพบท, คำบอกจำนวนนับ, คำหน้าคำบอกจำนวน, คำหลังคำบอกจำนวน, คำเชื่อมนาม, คำช่วยหน้ากริยา, คำหน้ากริยา, คำหลังกริยา, คำบอกลำดับที่

2. ก. คำหลายหน้าที่ ประเภทย่อยที่สามารถอธิบายได้ว่า ความหมายประจำคำ เกี่ยวข้องกันอย่างไร แต่ยากที่จะอธิบายว่ามีความหมายรวมกันอย่างไร อาจจะแบ่งออกเป็นชนิดต่าง ๆ ตามความเกี่ยวข้องของของความหมายประจำคำ¹ ได้เป็น 3 ชนิด คือ

2. ก. 1 เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง จะมีความหมายประจำคำ เป็นอาการอย่างหนึ่ง และเมื่อทำหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง จะมีความหมายเป็นสิ่งที่หนึ่ง หรือลักษณะของสิ่งหนึ่งที่เกิดจากอาการนั้น

2. ก. 1. 1 คำนาม - กริยาอาการ

ตัวอย่าง คำว่า ไซ

ก. ไซ แตก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)

ข. แม่ไก่ ไซ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)

คำ ไซ ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ฟองสัตว์" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึงอาการ "ตกฟอง"

ความหมายประจำคำ ของคำ ไซ เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึงอาการอย่างหนึ่ง (คือ "ตกฟอง") และเมื่อทำหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึงสิ่งที่เกิดจากอาการนั้น (คือ "ฟองสัตว์") จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำ ใน 2 กรณีนี้ เกี่ยวข้องกัน คือ ในกรณีหนึ่งเป็นอาการอย่างหนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่ง เป็นสิ่งที่เกิดจากอาการนั้น (คือ เมื่อสัตว์แสดงอาการ "ตกฟอง" แล้ว ก็จะมี "ฟองสัตว์" ออกมา)

คำประเภท 2. ก. 1. 1 เทาที่พบ มี 2 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวกหน้า 323)

¹ ประเภทย่อยที่ 2. ก. นี้ มีความหมายประจำไม่เหมือนกัน แต่เกี่ยวข้องกัน จึงแบ่งเป็นชนิดต่าง ๆ ตามความเกี่ยวข้องของของความหมายประจำคำ ส่วนความหมายทางโครงสร้างแตกต่างกัน และไม่เกี่ยวข้องกันเลย จึงไม่ได้อธิบายถึง

2. ก. 1.2 คำนาม - กริยาสกรรม

ตัวอย่าง คำว่า แกง

ก. แกง เค็ต แลว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม).

ข. แมคริว กำลัง แกง ไก่ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)

คำ แกง ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "อาหารคาวที่ทำเป็นน้ำ" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึงอาการ "ปรุงอาหารคาวที่ทำเป็นน้ำ"

ความหมายประจำคำ ของคำ แกง เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำกริยา) หมายถึง อาการอย่างหนึ่ง (คือ "ปรุงอาหารคาวที่ทำเป็นน้ำ") และเมื่อทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึงสิ่งที่เกิดจากอาการของกริยานั้น (คือ "อาหารคาวที่ทำเป็นน้ำ") จึงอาจกล่าวได้ว่า ความหมายประจำใน 2 กรณีนี้ เกี่ยวข้องกัน คือ ในกรณีหนึ่งเป็นอาการอย่างหนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากอาการนั้น (คือ เมื่อคนแสดงอาการ "ปรุงอาหารคาวที่ทำเป็นน้ำ" แล้ว ก็จะมี "อาหารคาวที่ทำเป็นน้ำ" เกิดขึ้น)

คำประเภท 2. ก. 1.2 เท่าที่พบ มี 3 คำ (ดูรายการคำ ในภาคผนวกหน้า 324)

2. ก. 1.3 คำลักษณนาม - กริยาสกรรม

ตัวอย่าง คำว่า มวน

ก. บุหรี่ มวน ใหญ่ นี คง ฉุน (ปรากฏในตำแหน่งคำลักษณนาม)

ข. คนงาน กำลัง มวน บุหรี่ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)

คำ มวน ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ลักษณะของยาสูบที่เป็นตัวบุหรี่" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึงอาการ "ทำยาสูบให้เป็นตัวบุหรี่"

ความหมายประจำคำ มวน เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำกริยา) หมายถึงอาการอย่างหนึ่ง (คือ "ทำยาสูบให้เป็นตัวบุหรี่") และเมื่อทำหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง (คือ

เมื่อเป็นคำลักษณนาม) หมายถึงลักษณะของสิ่งที่เกิดจากอาการนั้น (คือ "ลักษณะของ ยาสูบที่เป็นตัวบุหรี่") จึงอาจกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำใน 2 กรณีนี้ เกี่ยวข้องกัน คือ ในกรณีหนึ่งเป็นอาการอย่างหนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่งเป็นลักษณะของสิ่งที่เกิดจากอาการนั้น (คือ เมื่อคนแสดงอาการ "ทำยาสูบให้เป็นตัวบุหรี่" แล้ว ก็จะมี "ลักษณะเป็นตัวบุหรี่ของยาสูบ" เกิดขึ้น)

คำประเภท 2. ก. 1.3 เทาที่พบ มี 3 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวกหน้า 325)

2. ก. 1.4 คำลักษณนาม - กริยากรรม - กริยาสกรรม

ตัวอย่าง คำว่า ชด

ก. ลวด ชด ใหญ่ นี้ ขาย แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำลักษณนาม)

ข. เส้นลวด ชด แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

ค. คนงาน กำลัง ชด เส้นลวด (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)

คำ ชด ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ลักษณะของสิ่งที่มวนเป็นวง ๆ" ส่วนในตัวอย่าง ข. และ ค. หมายถึงอาการ "มวนเป็นวง"

ความหมายประจำคำของคำ ชด เมื่อทำหน้าที่ 2 หน้าที่ (คือ เมื่อเป็นคำกริยากรรมและกริยาสกรรม) หมายถึงอาการอย่างหนึ่ง (คือ "มวนเป็นวง") และเมื่อทำหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำลักษณนาม) หมายถึงลักษณะของสิ่งที่เกิดจากอาการนั้น (คือ "ลักษณะของสิ่งที่มวนเป็นวง ๆ") จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำใน 2 กรณีนี้เกี่ยวข้องกัน คือ ในกรณีหนึ่งเป็นอาการอย่างหนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากอาการนั้น (คือ เมื่อคนแสดงอาการ "มวนเส้นลวดเป็นวง" แล้ว ก็จะมี "ลักษณะมวนเป็นวง ๆ ของเส้นลวด" เกิดขึ้น)

คำประเภท 2. ก. 1.4 ทั้งหมด เทาที่พบมี 7 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวกหน้า 226)

2.ก.1.5 คำนาม - กริยากรรม - กริยาวิกรรม - คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า ขอทาน

- ก. ขอทาน มา แลว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)
- ข. เด็ก กำลัง ขอทาน อาหาร (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- ค. เด็ก ขอทาน อาหาร ที่ อยู่ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิกรรม)
- ง. คนขอทานนาสงสารมาก (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

จะเห็นว่า คำ ขอทาน ในตัวอย่าง ก. ข. ค. และ ง. มีความหมายประจำไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ผู้ทำสิ่งของเลี้ยงชีวิต" ส่วนในตัวอย่าง ข. และ ค. หมายถึงอาการ "ขอสิ่งของเลี้ยงชีวิต" และในตัวอย่าง ง. หมายถึงสภาพ "ที่ต้องขอสิ่งของเลี้ยงชีวิต"

ความหมายประจำคำ ของคำ ขอทาน เมื่อทำหน้าที่ 2 หน้าที่ (คือ เมื่อเป็นคำกริยากรรมและกริยาวิกรรม) หมายถึงอาการอย่างหนึ่ง (คือ "ขอสิ่งของเลี้ยงชีวิต") และเมื่อทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำคุณศัพท์) หมายถึงสภาพอย่างหนึ่ง (คือ สภาพ "ที่ต้องขอสิ่งของเลี้ยงชีวิต") และเมื่อทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึง ผู้ที่ใดแสดงอาการนั้น (คือ "ผู้ขอสิ่งของเลี้ยงชีวิต") จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำ ใน 3 กรณีที่เกี่ยวข้องกัน คือ ใน 2 กรณีแรก เป็นอาการและสภาพอย่างหนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่ง เป็นผู้ที่แสดงอาการนั้น (คือ เมื่อคนแสดงอาการ "ขอสิ่งของเลี้ยงชีวิต" แล้ว ก็จะเป็น "ผู้ขอสิ่งของเลี้ยงชีวิต")

คำประเภท 2.ก.1.5 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 2 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 254)

2.ก.2 เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง จะมีความหมายประจำคำ เป็นอาการอย่างหนึ่ง และเมื่อทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง จะมีความหมาย เป็นสิ่งที่ใช้สำหรับแสดงอาการนั้น

2. ก. 2. 1 คำนาม - กริยาสกรรม

ตัวอย่าง คำว่า พาย

- ก. พาย หัก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)
- ข. พาย กำลัง พาย เรือ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)

คำ พาย ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "เครื่องมือสำหรับพุน้ำให้เรือเดิน" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึงอาการ "พุน้ำให้เรือเดินด้วยพาย"

ความหมายประจำคำของคำ พาย เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึงอาการอย่างหนึ่ง (คือ "พุน้ำให้เรือเดินด้วยพาย") และเมื่อทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำกริยา) หมายถึง สิ่งที่ใช้สำหรับแสดงอาการของกริยานั้น (คือ "เครื่องมือสำหรับพุน้ำให้เรือเดิน") จึงอาจกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำใน 2 กรณีนี้เกี่ยวข้องกัน คือ การแสดงอาการในกรณีหนึ่งนั้น จะต้องใช้สิ่งที่ใช้สำหรับแสดงอาการนั้น ในอีกกรณีหนึ่ง (คือ การแสดงอาการ "พุน้ำให้เรือเดินด้วยพาย" นั้น จะต้องใช้ "เครื่องมือสำหรับพุน้ำให้เรือเดิน")

คำประเภท 2. ก. 2. 1 เท่าที่พบมี 5 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวกหน้า 326)

2. ก. 2. 2 คำนาม - กริยาอกรรม - กริยาสกรรม

ตัวอย่าง คำว่า แปรง

- ก. แปรง สกปรก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)
- ข. แปรง แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอกรรม)
- ค. แปรง แปรง แปรง แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)

คำ แปรง ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "สิ่งของอย่างหนึ่งทำด้วยขนสัตว์ ฯลฯ สำหรับใช้ปิดหัวและหู หรือสิ่งของอื่น ๆ " ส่วนในตัวอย่าง ข. และ ค. หมายถึงอาการ "ปิด, เช็ด, ถูด้วยแปรง"

ความหมายประจำคำของคำ แปรง เมื่อทำหน้าที่ 2 หน้าที่ (คือ เมื่อเป็นคำกริยา
 อกรรมและกริยาสกรรม) หมายถึงอาการอย่างหนึ่ง (คือ อาการ "บ้ด, เซ็ด, ญควยแปรง")
 และเมื่อทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึงสิ่งที่ใช้สำหรับแสดงอาการ
 นั้น (คือ "สิ่งของอย่างหนึ่งทำควยสนล้ทว ฯลฯ สำหรับใช้ บ้ดหัวและญท้นหรือสิ่งของอื่น ๆ")
 จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำใน 2 กรณีนี้ เกี่ยวข้องกัน คือ การแสดงอาการ
 ในกรณีหนึ่งนั้น จะต้องใช้สิ่งที่ใช้สำหรับแสดงอาการนั้นในอีกกรณีหนึ่ง (คือ การแสดงอาการ
 "บ้ด, เซ็ด, ญควยแปรง" นั้น จะต้องใช้ "สิ่งของอย่างหนึ่งทำควยสนล้ทว ฯลฯ สำหรับใช้
 บ้ด หัว และญท้น หรือสิ่งของอื่น ๆ ")

คำประเภท 2.ก.2.2 เทาที่พบมี 3 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวกหน้า 327)

2.ก.3 เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง จะมีความหมายประจำคำ หมายถึงสิ่งหนึ่งหรือลักษณะ
 ของสิ่งหนึ่ง และเมื่อทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง จะมีความหมายเป็นอาการหรือสภาพอย่างเดียวกับ
 กับสิ่งนั้น

2.ก.3.1 คำนาม - กริยาอกรรม

ตัวอย่าง คำว่า รม

ก. รม กาง แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)

ข. คนไม่ รม อยู่แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอกรรม)

คำ รม ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน ในตัว-
 อยาง ก. หมายถึง "เครื่องสำหรับกางป้องกันแดดฝน" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึง
 อาการ "กันแดด, กันความเค็ดครอน"

ความหมายประจำคำ ของคำ รม เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึง
 สิ่งหนึ่ง (คือ "เครื่องสำหรับกางป้องกันแดดฝน") และเมื่อทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง (คือเมื่อ
 เป็นคำกริยา) หมายถึงอาการที่มีลักษณะอย่างสิ่งนั้น (คือ "กันแดด, กันความเค็ดครอน")
 จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำใน 2 กรณีนี้เกี่ยวข้องกัน คือ ในกรณีหนึ่ง เป็นสิ่ง

หนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่ง เป็นอาการที่มีลักษณะอย่างสิ่งนั้น (คือ อาการ "กันแดด, กันความเค็ดครอน" มีลักษณะรวมเข้าเหมือนกับเมื่อมี "เครื่องสำหรับกางป้องกันแดดฝน")

คำประเภทที่ 2.ก.3.1 เทาที่พบมี 3 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวกหน้า 328)

2.ก.3.2 คำนาม - กริยาสกรรม

ตัวอย่าง คำว่า ลู่

- ก. ลู่ หลุด แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)
- ข. เค็ก กำลัง ลู่ เหมียง (ปรากฏในตำแหน่งกริยาสกรรม)

คำ ลู่ ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ส่วนของรถซึ่งเป็นวงกลม สำหรับหมุนเคลื่อนพารถไป" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึงอาการ "กลิ้งหมุนไปอย่างลอรด"

ความหมายประจำคำ ของคำ ลู่ เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึง สิ่งหนึ่ง (คือ "ส่วนของรถซึ่งเป็นวงกลมสำหรับหมุนเคลื่อนพารถไป") และเมื่อทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำกริยา) หมายถึงอาการที่มีลักษณะอย่างสิ่งนั้น (คือ "กลิ้งหมุนไปอย่างลอรด") จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำใน 2 กรณีนี้เกี่ยวข้องกัน คือ ในกรณีหนึ่ง เป็นสิ่งหนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่ง เป็นอาการที่มีลักษณะอย่างสิ่งนั้น (คือ อาการ "กลิ้งหมุนไปอย่างลอรด" มีลักษณะที่หมุนเคลื่อนไปอย่าง "ส่วนของรถซึ่งเป็นวงกลมสำหรับหมุนเคลื่อนพารถไป")

คำประเภท 2.ก.3.2 เทาที่พบ มี 9 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวกหน้า 329)

2.ก.3.3 คำนาม - กริยาอกรรม - กริยาสกรรม

ตัวอย่าง คำว่า พัก

- ก. พัก ซาก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)
- ข. ลม กำลัง พัก (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอกรรม)
- ค. แมคร้ว กำลัง พัก ไฟ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)

คำ พิด ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "เครื่องโยก หรือกระพือลม" ส่วนในตัวอย่าง ข. และ ค. หมายถึงอาการ "ปัดไป, โยก, กระพือ"

ความหมายประจำคำ ของคำ พิด เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึง สิ่งหนึ่ง (คือ "เครื่องโยกหรือกระพือลม") และเมื่อทำหน้าที่อีก 2 หน้า (คือ เมื่อเป็นคำกริยา) หมายถึง อาการที่มีลักษณะอย่างสิ่งนั้น (คือ "ปัดไป, โยก, กระพือ") จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำใน 2 กรณีนี้เกี่ยวข้องกัน คือ ในกรณีหนึ่ง เป็นสิ่งหนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่งเป็นอาการที่มีลักษณะอย่างสิ่งนั้น (คือ อาการ "ปัดไป, โยก, กระพือ" เป็นอาการที่มีลักษณะโยก, กระพือ ให้เห็นอย่าง "เครื่องโยกหรือกระพือลม")

คำประเภท 2.ก.3.3 เทาที่พบ มี 2 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวกหน้า 331)

2.ก.3.4 คำนาม - กริยาสกรรม - กริยาทวิกรรม

ตัวอย่าง คำว่า รายงาน

- ก. รายงาน พิมพ์ แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)
- ข. เลขานุการ รายงาน การประชุม อยู่ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)
- ค. เลขานุการ รายงาน การประชุม ประธาน แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาทวิกรรม)

คำ รายงาน ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "คำกล่าวบอกเรื่องราวที่ ไปทำ ไปรู้ หรือไปเห็นมา" ส่วนในตัวอย่าง ข. และ ค. หมายถึงอาการ "บอกเรื่องของการงาน"

ความหมายประจำคำ ของคำ รายงาน เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึง สิ่งหนึ่ง (คือ "คำกล่าวบอกเรื่องราวที่ ไปทำ ไปรู้ หรือไปเห็นมา") และเมื่อทำหน้าที่อีก 2 หน้า (คือ เมื่อเป็นคำกริยา) หมายถึง อาการที่มีลักษณะอย่างสิ่งนั้น (คือ "บอกเรื่องของการงาน") จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำ ใน 2 กรณีนี้เกี่ยวข้อง

ของกัน คือ ในกรณีหนึ่งเป็นสิ่งหนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่ง เป็นอาการที่มีลักษณะอย่างสิ่งนั้น (คือ อาการ "บอกเรื่องของการงาน" เป็นอาการที่มีลักษณะอย่าง "คำกล่าวบอกเรื่องราว ที่ไปทำ ไปรู้ หรือไปเห็นมา")

คำประเภท 2.ก.3.4 เทาที่พบ มี 1 คำ คือคำว่า รายงาน

2.ก.3.5 คำลักษณนาม - กริยาสกรรม

ตัวอย่าง คำว่า วง

ก. แหวน วง ใหญ่ นี้ คงแพง (ปรากฏในตำแหน่งคำลักษณนาม)

ข. นักเรียน กำลัง วง ขอสอบ (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)

คำ วง ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ลักษณะของสิ่งที่เป็นห่วง" ส่วนคำในตัวอย่าง ข. หมายถึงอาการ "ล้อมรอบ, ทำเครื่องหมายเป็นรูปวง"

ความหมายประจำคำ ของคำ วง เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำลักษณนาม) หมายถึงลักษณะของสิ่งหนึ่ง (คือ "ลักษณะของสิ่งที่เป็นห่วง") และเมื่อทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำกริยา) หมายถึง อาการที่ทำให้ของสิ่งหนึ่ง มีลักษณะเป็นห่วง (คือ อาการ "ล้อมรอบ, ทำเครื่องหมายเป็นรูปวง") จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำใน 2 กรณีนี้เกี่ยวข้องกัน คือ ในกรณีหนึ่งเป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่ง เป็นอาการที่ทำให้ของสิ่งหนึ่งมีลักษณะเดียวกับลักษณะของสิ่งนั้น (คือ อาการ "ล้อมรอบ, ทำเครื่องหมายเป็นรูปวง" เป็นอาการที่ทำให้ของสิ่งหนึ่งมีลักษณะเป็นห่วงเหมือน "ลักษณะของสิ่งที่เป็นห่วง")

คำประเภท 2.ก.3.5 เทาที่พบ มี 1 คำ คือ คำว่า วง

2.ก.3.6. คำนาม - คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า ขมพู

ก. ขมพู สวย อยู่แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)

ข. น้องชอบใส่เสื้อตัว ขมพู (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

คำ ขมพู ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "สีแดงปนขาว" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึง "สภาพอย่างสีแดงปนขาว"

ความหมายประจำคำ ของคำ ขมพู เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึง สีสันหนึ่ง (คือ "สีแดงปนขาว") และเมื่อทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำคุณศัพท์) หมายถึง สภาพอย่างสีนั้น (คือ "สภาพอย่างสีแดงปนขาว") จึงอาจกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำใน 2 กรณีนี้ เกี่ยวข้องกัน คือ ในกรณีหนึ่ง เป็นสีชนิดหนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่ง เป็นสภาพอย่างสีนั้น (คือ "สภาพอย่างสีแดงปนขาว" มีสภาพเหมือนอย่าง "สีแดงปนขาว")

คำประเภท 2.ก.3.6 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 9 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 118)

2.ก.3.7 คำนาม - กริยากรรม - คุณศัพท์

ตัวอย่าง คำว่า แดง

- ก. แดง เข้ม อยู่แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)
- ข. หนานอง แดง แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)
- ค. พี่ชอบกระเป๋ายิบแดง (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

คำ แดง ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. ไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "สีชนิดหนึ่งอย่างเลือดหรือสีชาด" ส่วนในตัวอย่าง ข. และ ค. หมายถึง "สภาพเหมือนสีอย่างเลือดหรือสีชาด"

ความหมายประจำคำ ของคำ แดง เมื่อทำหน้าที่หนึ่ง (คือ เมื่อเป็นคำนาม) หมายถึง สีสันหนึ่ง (คือ "สีอย่างเลือดหรือสีชาด") และเมื่อทำหน้าที่อีก 2 หน้าที่ (คือ เมื่อเป็นคำกริยากรรมและคุณศัพท์) หมายถึง สภาพอย่างสีนั้น (คือ "สภาพเหมือนสีอย่างเลือดหรือสีชาด") จึงอาจกล่าวได้ว่า ความหมายประจำคำใน 2 กรณีนี้ เกี่ยวข้องกัน คือ ในกรณีหนึ่ง เป็นสีชนิดหนึ่ง และในอีกกรณีหนึ่ง เป็นสภาพอย่างสีนั้น (คือ "สภาพเหมือนสีอย่าง

เลือกหรือสีขาว" มีสภาพเหมือนอย่าง "สีอย่างเลือกหรือสีขาว")

คำประเภท 2.ก.3.7 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 5 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 223)

2.ข.) คำหลายหน้าที่ ประเภทย่อยที่ยากที่จะอธิบายว่า ความหมายประจำคำ
เกี่ยวข้องกันอย่างไร แต่อธิบายได้ว่า มีความหมายรวมกันอย่างไร

ตัวอย่าง คำว่า ใต้ ในหมวดคำคุณศัพท์ - บุพบท

ก. บ้านใต้ นิยมทำนากันมาก (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

ข. รองเท้า คงอยู่ ใต้ ตุ้ (ปรากฏในตำแหน่งคำบุพบท)

คำ ใต้ ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ข้างล่าง, เบื้องต่ำ" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึง "สำหรับต่อคำ-แสดงพื้นที่เบื้องต่ำ"

คำ ใต้ ใน 2 กรณีนี้ ยากที่จะอธิบายว่า มีความหมายประจำคำเกี่ยวข้องกันอย่างไร แต่เราทราบว่า คำ ใต้ ใน 2 กรณีดังกล่าว มีความหมายรวมกันที่ "เบื้องต่ำ"

ประเภทย่อยที่ 2.ข. นี้ ไม่อาจแบ่งเป็นชนิดต่าง ๆ ได้ จึงจะอธิบายเฉพาะลักษณะรวมของความหมายประจำคำ 14 แบบ ดังนี้

2.ข.1 คำกริยาวิเศษณ์ - หนาคำบอกจำนวน

ตัวอย่าง คำว่า อีก

ก. มาลี คงจะ มา อีก (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์)

ข. นักเรียน เพิ่ง เจา โรงเรียน อีก 10 คน (ปรากฏในตำแหน่งคำหนาคำบอกจำนวน)

คำ อีก ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึงสภาพ "ต่อไป, ซ้ำ" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึง ลักษณะ "ซ้ำ"

ความหมายประจำคำ ของคำ อีก ใน 2 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่ แสดงสภาพ หรือลักษณะ "ซ้ำ"

คำประเภท 2. ข. 1 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 1 คำ คือ คำว่า อีก

2. ข. 2 คำกริยาวิเศษณ์ - หลังคำบอกจำนวน

ตัวอย่าง คำว่า พอดี

ก. ช้าว สุก พอดี (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์)

ข. เด็ก คง มี คินสอ 2 โหล พอดี (ปรากฏในตำแหน่งคำหลังคำบอกจำนวน)

คำ พอดี ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึงสภาพ "เหมาะเจาะ, ครบ" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึง ลักษณะ "ครบ"

ความหมายประจำคำ ของคำ พอดี ใน 2 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่แสดงสภาพ หรือลักษณะ "ครบ"

คำประเภท 2. ข. 2 ทั้งหมด เท่าที่พบมี 2 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวกหน้า 213)

2. ข. 3 คำกริยาสกรรม - บัพพท

ตัวอย่าง คำว่า จาก

ก. เชอ เพิ่ง จาก บาน (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)

ข. ช้าว เพิ่ง พั่ง จาก วิทญ (ปรากฏในตำแหน่งบัพพท)

คำ จาก ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง อาการ "พรางไป, พ้นไป" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึง "นำหน้า นามแสดงลักษณะพ้นไป, แยกไป"

ความหมายประจำคำ ของคำ จาก ใน 2 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่แสดงอาการ และลักษณะ "พินไป"

คำประเภท 2.ข.3 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 1 คำ คือ คำว่า จาก

2.ข.4 คำเชื่อมนาม - บพพท

ตัวอย่าง คำว่า กับ

ก. แม่ กับ ลูก ไปตลาด (ปรากฏในตำแหน่งคำเชื่อมนาม)

ข. พี่ กุญ อยู่ กับ เพื่อน (ปรากฏในตำแหน่งคำบพพท)

คำ กับ ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "เชื่อมความใกล้ชิดกัน" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึง "นำหน้าผู้รับพูด"

ความหมายประจำคำ ของคำ กับ ใน 2 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกัน ที่แสดง "เชื่อมความ"

คำประเภท 2.ข.4 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 2 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 215)

2.ข.5 คำกริยากรรม - ช่วยหน้ากริยา

ตัวอย่าง คำว่า ได้

ก. พี่ เพิ่ง ได้ ทู (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรม)

ข. น้อง ได้ เรียน หนังสือ (ปรากฏในตำแหน่งคำช่วยหน้ากริยา)

คำ ได้ ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "เอามาเป็นของตัว, เป็นผลประโยชน์, มีโอกาส, สามารถ" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึง "มีโอกาศ, สามารถ"

ความหมายประจำคำ ของคำ โต ใน 2 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่ "มีโอกาส, สามารถ"

คำประเภท 2.ข.5 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 1 คำ คือ คำว่า โต

2.ข.6 คำคุณศัพท์ - บัพพท

ตัวอย่าง คำว่า โต

ก. บ้าน โต นิยมทำนากันมาก (ปรากฏในตำแหน่งคำคุณศัพท์)

ข. รองเท้า คงอยู่ โต ฑู (ปรากฏในตำแหน่งคำบัพพท)

คำ โต ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. หมายถึงสภาพ "ข้างล่าง, เบื้องต่ำ" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึง "สำหรับต่อคำแสดงพื้นที่เบื้องต่ำ"

ความหมายประจำคำ ของคำ โต ใน 2 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่ "เบื้องต่ำ"

คำประเภท 2.ข.6 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 5 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 217)

2.ข.7 คำบอกเล่าคัมภี - บัพพท

ตัวอย่าง คำว่า หน้า

ก. ตำรวจ จะจับ รถ คัน หน้า (ปรากฏในตำแหน่งคำบอกเล่าคัมภี)

ข. บ้านเพื่อนคงอยู่ หน้า ไปรษณีย์ (ปรากฏในตำแหน่งคำบัพพท)

คำ หน้า ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ที่ตรงข้ามจากด้านหลัง" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึง "ด้านที่ตรงข้ามจากหลัง"

ความหมายประจำคำ ของคำ หน้า ใน 2 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่ "ตรงข้าม-จากหลัง"

คำประเภท 2.ช.7 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 3 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวกหน้า 218)

2.ช.8 คำช่วยหน้ากริยา - หน้าคำบอกจำนวน

ตัวอย่าง คำว่า เกือบ

ก. ข้าม เกือบ แตก (ปรากฏในตำแหน่งคำช่วยหน้ากริยา)

ข. นาฬิกา กำลัง บอก เวลา เกือบ 8 โมง (ปรากฏในตำแหน่งหน้าคำบอกจำนวน)

คำ เกือบ ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน ในตัวอย่าง ก. หมายถึงสภาพ "ใกล้, จวน, แทบ" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึงลักษณะ "ใกล้, จวน"

ความหมายประจำคำ ของคำ เกือบ ใน 2 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่ "ใกล้, จวน"

คำประเภท 2.ช.8 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 1 คำ คือ คำว่า เกือบ

2.ช.9 คำบอกจำนวน - หลังคำบอกจำนวน

ตัวอย่าง คำว่า ครึ่ง

ก. แม่ครัว กำลัง ซื้ ปลา ครึ่ง ตัว (ปรากฏในตำแหน่งคำบอกจำนวน)

ข. แม่ค้า เพิ่งขาย น้ำตาล 2 กิโล ครึ่ง (ปรากฏในตำแหน่งคำหลังคำบอกจำนวน)

คำ ครึ่ง ในตัวอย่าง ก. และ ข. มีความหมายประจำคำไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. หมายถึงสภาพ "กึ่ง, หนึ่งส่วนในสอง" ส่วนในตัวอย่าง ข. หมายถึงลักษณะ "หนึ่งส่วนในสอง"

ความหมายประจำคำ ของคำ ครึ่ง ใน 2 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่ "หนึ่งส่วนในสอง"

คำประเภท 2.ช.9 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 1 คำ คือ คำว่า ครึ่ง

2. ข. 10 คำกริยาสกรรม - กริยาวิเศษณ์ - บัพพท

ตัวอย่าง คำว่า ไกล

- ก. เรือ ไกล ท่า แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)
 ข. เรือ คง อยู่ ไกล (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาวิเศษณ์)
 ค. เรือ จอด อยู่ ไกล ท่า (ปรากฏในตำแหน่งคำบุพบท)

คำ ไกล ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. และ ข. หมายถึงสภาพ "ไม่ห่าง" ส่วนในตัวอย่าง ค. หมายถึงลักษณะ "ไม่ห่าง, ชิด, เคียง"

ความหมายประจำคำ ของคำ ไกล ใน 3 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่ "ไม่ห่าง"

คำประเภท 2. ข. 10 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 3 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 249)

2. ข. 11 คำนาม - บอกลำดับที่ - บัพพท

ตัวอย่าง คำว่า หลัง

- ก. หลัง ยก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำนาม)
 ข. ตำรวจ กำลัง ไล่ รถ คัน หลัง (ปรากฏในตำแหน่งคำบอกลำดับที่)
 ค. บ้าน จะ สร้าง หลัง โรงเรียน (ปรากฏในตำแหน่งคำบุพบท)

คำ หลัง ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. หมายถึง "ตามตรงข้ามจากหน้า" ส่วนในตัวอย่าง ข. และ ค. หมายถึงลักษณะ "ตรงข้ามจากหน้า"

ความหมายประจำคำ ของคำ หลัง ใน 3 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่ "ตรงข้ามจากหน้า"

คำประเภท 2. ข. 11 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 2 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 252)

2. ข. 12 คำกริยาอาการ - กริยาสกรรม - หลังกริยา

ตัวอย่าง คำว่า ออก

- ก. แดด ออก แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)
- ข. มะม่วง กำลัง ออก ดอก (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)
- ค. ช่าง กำลัง กลี ่น้ำ ออก (ปรากฏในตำแหน่งคำหลังกริยา)

คำ ออก ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. และ ข. หมายถึงอาการ "ผุดขึ้น, ขยาย" ส่วนในตัวอย่าง ค. หมายถึงลักษณะ "ขยาย"

ความหมายประจำคำ ของคำ ออก ใน 3 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่ "ขยาย"

คำประเภท 2. ข. 12 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 2 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 253)

2. ข. 13 คำกริยาอาการ - กริยาสกรรม - หน้ากริยา - หลังกริยา

ตัวอย่าง คำว่า ไป

- ก. เพื่อน ไป แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)
- ข. แม่ กำลัง ไป ตลาด (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)
- ค. เธอ ย่น่า ไป บุ่ง เคย (ปรากฏในตำแหน่งคำหน้ากริยา)
- ง. เธอรีบยกตะกร้านี้ ไป เร็ว ๆ (ปรากฏในตำแหน่งคำหลังกริยา)

คำ ไป ในตัวอย่าง ก. ข. ค. และ ง. มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. และ ข. หมายถึงอาการ "เคลื่อนออกจากที่" ส่วนในตัวอย่าง ค. และ ง. หมายถึงลักษณะ "ออกจากที่"

ความหมายประจำคำ ของคำ ไป ใน 4 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่ "ออกจากที่"

คำประเภท 2. ข. 13 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 2 คำ (ดูรายการคำในภาคผนวก หน้า 264)

2. ข. 14 คำกริยาอาการ - กริยาสกรรม - กริยาทวิกรรม - หลังกริยา

ตัวอย่าง คำว่า ขึ้น

- ก. ราคาของ ขึ้น แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาอาการ)
- ข. ของ กำลัง ขึ้น ราคา (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาสกรรม)
- ค. พอลา ขึ้น ราคา ชาวสาร แล้ว (ปรากฏในตำแหน่งคำกริยาทวิกรรม)
- ง. ประชาชน เพิ่มจำนวน ขึ้น มาก (ปรากฏในตำแหน่งคำหลังกริยา)

คำ ขึ้น ในตัวอย่าง ก. ข. ค. และ ง. มีความหมายประจำคำ ไม่เหมือนกัน คือ ในตัวอย่าง ก. ข. และ ค. หมายถึงสภาพ "เพิ่ม" ส่วนในตัวอย่าง ง. หมายถึงลักษณะ "ที่เพิ่ม"

ความหมายประจำคำ ของคำ ขึ้น ใน 4 กรณีนี้ มีลักษณะร่วมกันที่ "เพิ่ม"

คำประเภท 2. ข. 14 ทั้งหมด เท่าที่พบ มี 1 คำ คือ คำว่า ขึ้น